

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 73035/14
MLADOST TURIST A.D.
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvii odjel), zasjedajući 30. siječnja 2018. godine u Vijeću u sastavu:

Linos-Alexandre Sicilianos, *Predsjednik*,
Aleš Pejchal,
Krzysztof Wojtyczek,
Ksenija Turković,
Pauliine Koskelo,
Tim Eicke
Jovan Ilievski, *suci*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 13. studenoga 2014. godine,

s obzirom na očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na očitovanje koje je dostavilo društvo podnositelj,
nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, Mladost Turist a.d. (dalje u tekstu: društvo podnositelj), je trgovačko (dioničko) društvo osnovano prema srpskom pravu, sa sjedištem u Beogradu. Pred Sudom ga je zastupala gđa R. Andrić, odvjetnica iz Beograda.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik. Vlada Srbije obaviještena je o svojem pravu da se umiješa u postupak (članak 36. stavak 1. Konvencije i pravilo 44. stavak 1. točka (a) Poslovnika Suda), ali nije iskoristila to pravo.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

4. Pravni sustav bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) razlikovao je dvije vrste vlasništva: privatno vlasništvo i društveno vlasništvo. Dok su vlasnici imovine u privatnom vlasništvu bili privatni pojedinci (fizičke osobe) i neke privatne pravne osobe koje su se nazivale „građanske pravne osobe”, kao što su zaklade, udruge i vjerske zajednice, vlasnik imovine u društvenom vlasništvu nije bio definiran. Unatoč tome, savezna država, njezine sastavne republike, općine kao jedinice lokalne vlasti i razne druge pravne osobe koje su se nazivale „društvene pravne osobe”, a među kojima su najvažnija bila poduzeća koja su se u to vrijeme nazivala „organizacije udruženog rada”, a kasnije „društvena poduzeća” su tijekom socijalističkog razdoblja dobila određena kvazi-vlasnička prava na stvarima u društvenom vlasništvu, kao što je pravo korištenja, pravo upravljanja ili pravo raspolaganja.

5. Društvo podnositelj osnovano je 1978. godine u Beogradu kao „organizacija udruženog rada”. Dana 30. travnja 1991. godine, prema srpskom pravu, pretvorilo se u trgovačko (dioničko) društvo čiji su svi dioničari bili privatni pojedinci.

6. Društvo podnositelj tvrdilo je da je tijekom socijalističkog razdoblja imalo kvazi-vlasničko pravo nad jedanaest zemljišnih čestica u društvenom vlasništvu koje su se nalazile u Tisnom (Hrvatska), odnosno pravo korištenja tog zemljišta. U to se vrijeme na predmetnim zemljišnim česticama nalazilo odmaralište za djecu i mlade „Beograd” kojim je upravljalo društvo podnositelj.

7. Dana 8. listopada 1991. godine Hrvatska je proglasila neovisnost i prekinula sve veze sa Socijalističkom Federativnom Republikom Jugoslavijom (dalje u tekstu: SFRJ).

8. Vlada Republike Hrvatske brojnim je uredbama donesenim u razdoblju od 17. srpnja do 1. listopada 1991. godine zabranila poduzećima ili drugim pravnim osobama sa sjedištem u drugim republikama bivše SFRJ da obavljaju ikakve transakcije koje uključuju imovinu (uključujući i nepokretnu imovinu) koja se nalazi u Hrvatskoj.

9. Uredbom Vlade Republike Hrvatske od 26. lipnja 1992. godine, koja je stupila na snagu istog dana, sva takva imovina pravnih osoba sa sjedištima u Srbiji ili Crnoj Gori prenesena je na državu (vidi odlomak 23. u nastavku).

10. Pozivajući se na naknadne zakone koji su stupili na snagu 19. travnja 1994. godine (vidi odlomak 24. u nastavku), Općinski sud u Šibeniku je 8.

lipnja 1994. godine upisao u zemljišne knjige državu kao vlasnika zemljišta o kojem je riječ.

11. Stupanjem na snagu Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima 1. siječnja 1997. godine, vlasnici postojećih kvazi-vlasničkih prava nad imovinom u društvenom vlasništvu (pravo upravljanja, pravo korištenja i pravo raspolaganja) *ex lege* su postali njezini vlasnici (vidi odlomak 25. u nastavku). To se nije primjenjivalo na prava koja su prestala prije tog datuma, prvenstveno na temelju ranijih zakonodavnih akata kojima je društveno vlasništvo na određenim vrstama imovine (poput stanova, poljoprivrednog zemljišta i sportskih objekata) pretvoreno u privatno vlasništvo.

12. Darovnim ugovorom od 18. travnja 2001. godine država je prenijela vlasništvo nad dotičnim zemljištem na osnovnu školu V.K. (dalje u tekstu: osnovna škola). Na temelju tog ugovora, Općinski sud u Šibeniku je 31. svibnja 2002. godine upisao školu kao vlasnika zemljišta.

13. Ugovor o pitanjima sukcesije između država sljednica SFRJ (dalje u tekstu: Ugovor o pitanjima sukcesije) stupio je na snagu 2. lipnja 2004. godine (vidi odlomak 26. u nastavku i, za više detalja, predmet *Ališić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Slovenije i Republike Makedonije* [VV], br. 60642/08, odlomci 61.-67., ECHR 2014). Aneks G Ugovora odnosi se na privatnu imovinu i stečena prava. Članak 2. stavak 1. Aneksa G propisuje da države sljednice priznaju, štite i vraćaju prava na nepokretnu imovinu koja se nalazi na njihovom teritoriju na koju su građani ili druge pravne osobe SFRJ imale pravo 31. prosinca 1990. godine, te da će svatko tko ne može ostvariti takva prava imati pravo na naknadu. Također propisuje da će se bilo kakav navodni prijenos prava na nepokretnu imovinu učinjen nakon 31. prosinca 1990. smatrati ništavim (vidi odlomak 27. u nastavku).

14. Nakon zahtjeva nadležnih tijela za geodetsko mjerenje od 21. studenoga 2005. godine, Općinski sud u Šibeniku, odlukom od 22. veljače 2007. godine, spojio je jedanaest zemljišnih čestica o kojima je riječ kako bi tvorile jednu katastarsku česticu i unio je izmjenu u zemljišne knjige.

2. Postupak u ovome predmetu

15. Društvo podnositelj je 2007. godine podnijelo tužbu protiv države i osnovne škole (vidi odlomak 12. gore) Općinskom sudu u Šibeniku, tražeći povrat predmetnog zemljišta. Posebice, budući da su sva postojeća prava korištenja bila ukinuta i pretvorena u prava vlasništva (vidi odlomak 11. gore i odlomak 25. u nastavku), društvo podnositelj tražilo je da ga se proglasi vlasnikom zemljišta. Podredno, društvo je potraživalo naknadu od 4.000.000 eura (EUR). Pozvalo se na članak 2. stavak 1. Aneksa G Ugovora o sukcesiji (vidi odlomak 12. gore i odlomke 26.-27. u nastavku).

16. Presudom od 30. rujna 2009. godine Općinski sud odbio je tužbu društva podnositelja zahtjeva. Utvrdio je da je tijekom socijalističkog

razdoblja društvo podnositelj imalo pravo korištenja samo u odnosu na jednu od jedanaest zemljišnih čestica na kojima se u to vrijeme nalazilo odmaralište za djecu i mlade „Beograd” (vidi odlomak 6. gore). Tijekom socijalističkog razdoblja pravo korištenja u odnosu na preostale zemljišne čestice pripalo je Općini Beograd (devet zemljišnih čestica) i Savezu izviđača Beograd (jedna zemljišna čestica). Kada je društvo pokrenulo parnični postupak 2007. godine to zemljište više nije postojalo jer je spojeno s preostalih deset zemljišnih čestica kako bi se formirala jedna katastarska čestica (vidi odlomak 14. gore). To je značilo da se tužbeni zahtjev društva podnositelja morao odbiti jer je podnesen u odnosu na nepostojeću nekretninu.

17. Društvo podnositelj podnijelo je žalbu, tvrdeći da su mu tijekom socijalističkog razdoblja Općina Beograd i Savez izviđača Beograd prenijeli pravo korištenja u odnosu na deset zemljišnih čestica. Društvo podnositelj pružilo je neke pisane dokaze u tom pravcu. U svakom slučaju, bilo je očigledno da je društvo podnositelj upravljalo i koristilo odmaralište više od deset godina u razdoblju prije 1990. godine i time, prema zakonu koji je bio na snazi u to vrijeme, steklo pravo korištenja u odnosu na ta deset zemljišnih čestica na temelju zakona. Što se tiče preostalih zemljišnih čestica za koje je Općinski sud potvrdio da je imalo pravo korištenja, društvo podnositelj tvrdilo je da njegov tužbeni zahtjev nije trebao biti odbijen samo zato što je ta zemljišna čestica bila spojena s preostalim deset kako bi se formirala jedna zemljišna čestica.

18. Županijski sud u Šibeniku je 28. veljače 2011. godine odbio žalbu društva podnositelja zahtjeva i potvrdio prvostupanjsku presudu. Utvrdio je da društvo podnositelj nije dalo dovoljno dokaza za pobijanje utvrđenja Općinskog suda da društvo nije imalo pravo korištenja u odnosu na deset zemljišnih čestica. Međutim, Županijski se sud složio s tvrdnjom društva podnositelja da njegov tužbeni zahtjev u vezi s preostalim zemljišnim česticama nije trebao biti odbijen iz razloga koje je naveo Općinski sud. Unatoč tome, tužbeni zahtjev društva podnositelja morao je biti odbijen jer je država postala zakonski vlasnik te zemljišne čestice na temelju uredbe od 26. lipnja 1992. godine i zakona od 19. travnja 1994. godine (vidi odlomke 9.-10. gore i 21.-22. u nastavku). Time je prestalo pravo korištenja društva podnositelja i stoga se nije moglo pretvoriti u pravo vlasništva na temelju prijelaznih odredbi Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima iz 1996. godine, koji je stupio na snagu 1. siječnja 1997. godine (vidi odlomke 11. gore i 25. u nastavku). Naposljetku, društvo podnositelj nije se moglo pozvati na Aneks G Ugovora o sukcesiji, jer taj ugovor nije bio izravno primjenjiv.

19. Presudom od 16. siječnja 2013. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je naknadnu reviziju koju je podnijelo društvo podnositelj. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„Prema odredbi članka 362. stavka 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima smatra se da je vlasnik nekretnine u društvenom vlasništvu [pravna osoba] koja je u zemljišnim knjigama upisana kao nositelj prava upravljanja, korištenja ili raspolaganja tom nekretninom.

Ova zakonska presumpcija međutim nema djelovanje u korist tužitelja.

Njegovo pravo korištenja ... nije se moglo pretvoriti u pravo vlasništva stupanjem na snagu Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (1. siječnja 1997.), jer je pravo korištenja tužitelj izgubio prije toga već na osnovi članka 3. stavka 1. [Vladine] Uredbe [od 26. lipnja 1992.].

...

Na osnovi rečenog pravo korištenja ... prestalo je i pretvoreno je u pravo vlasništva u korist prvotuziteljice [tj. države] prije stupanja na snagu Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

Konačno, u pogledu primjene Aneksa G ugovora o pitanjima sukcesije na koje se poziva tužitelj, te odredbe ne daju tužitelju pravo tražiti od [prvog] tuženika da se utvrdi njegovo [tj. tužiteljevo] pravo vlasništva, ... brisanje upisa prava vlasništva [drugog] tuženika, kao i [postaviti] daljnje obveznopravne zahtjeve [tj. tražiti naknadu].

...

Pravo vlasništva tužitelj nije stekao na temelju samog Ugovora o pitanjima sukcesije, jer mu to pravo tek treba biti priznato, što jasno proizlazi iz zadnje rečenice odredbe članka 2. stavka 1. točke (a) Aneksa G koji glasi: „Osobe koje ne mogu ostvariti ova prava imaju pravo na naknadu u skladu s normama građanskog i međunarodnog prava.”

Prema tome tužitelju bi tek trebalo biti priznato pravo vlasništva, a nakon toga nadležno bi tijelo trebalo odlučiti o tome vraća li mu se nekretnina ili mu se priznaje pravo na naknadu.

Pritom treba reći da je prema odredbi članka 3. stavka 1. Zakona o potvrđivanju Ugovora o pitanjima sukcesije, njegova provedba u djelokrugu državnih tijela navedenih u toj odredbi, a ne sudova.”

20. Društvo podnositelj zatim je podnijelo ustavnu tužbu protiv presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Pozvalo se na članke 48. i 50. Ustava Republike Hrvatske (vidi odlomak 22. u nastavku) i na članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

21. Ustavni sud Republike Hrvatske je rješenjem od 14. svibnja 2014. godine odbacio ustavnu tužbu društva podnositelja zahtjeva kao nedopuštenu. Utvrdio je kako predmetom nije otvoreno niti jedno ustavnopravno pitanje.

B. Mjerodavno domaće i međunarodno pravo i praksa

1. Ustav Republike Hrvatske

22. Mjerodavni članci Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine” br. 56/90, s naknadnim izmjenama i dopunama) glase:

Članak 48.

„Jamči se pravo vlasništva.

Vlasništvo obvezuje. Nositelji vlasničkog prava i njihovi korisnici dužni su pridonositi općem dobru.”

Članak 50.

„1. „Zakonom je moguće u interesu Republike Hrvatske ograničiti ili oduzeti vlasništvo, uz naknadu tržišne vrijednosti.

2. Poduzetnička se sloboda i vlasnička prava mogu iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi.”

Članak 134.

„Važeći međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom Republike Hrvatske te objavljeni, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske i imaju prednost pred [domaćim] zakonima. ...”

2. B. Mjerodavno zakonodavstvo

(a) Zakonodavstvo koje uređuje prijenos vlasništva pravnih osoba sa sjedištem u Srbiji ili Crnoj Gori na državu

23. Mjerodavna odredba Vladine Uredbe o zabrani raspolaganja i preuzimanja sredstava određenih pravnih osoba na teritoriju Republike Hrvatske od 26. lipnja 1992. godine („Narodne novine”, br. 40/92 s naknadnim izmjenama i dopunama) glasi kako slijedi:

Članak 3.

„Sredstva poslovnih jedinica i drugih organizacijskih oblika pravnih osoba sa sjedištem na teritoriju republika Srbije i Crne Gore te autonomnih pokrajina Kosova i Vojvodine ... [ovime] se prenose u vlasništvo Republike Hrvatske.”

24. Hrvatski je sabor 24. ožujka 1994. godine donio Zakon o zabrani raspolaganja i preuzimanju sredstava određenih pravnih osoba na teritoriju Republike Hrvatske („Narodne novine”, br. 29/94). Mjerodavna odredba toga Zakona glasi kako slijedi:

Članak 10.

„Sudovi po službenoj dužnosti provode uknjižbu nekretnina [u zemljišne knjige] koje su postale vlasništvo Republike Hrvatske na temelju članka 3 stavka 1. [Vladine] Uredbe [od 26. lipnja 1992.]”

(b) Zakon o vlasništvu

25. Mjerodavne prijelazne odredbe Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, („Narodne novine”, br. 91/96 s naknadnim izmjenama i dopunama – u daljnjem tekstu: Zakon o vlasništvu iz 1996. godine), na snazi od 1. siječnja 1997., navedene su u predmetu *Trgo protiv Hrvatske*, br. 35298/04, odlomak 28., 11. lipnja 2009.

3. Ugovor o pitanjima sukcesije

26. Mjerodavni članci Ugovora o pitanjima sukcesije između država sljednica SFRJ glase kako slijedi:

Članak 4.

„(1) Ovime se utemeljuje Stalni zajednički odbor viših predstavnika svake od država sljednica, kojemu mogu pomagati eksperti.

(2) Glavna je zadaća toga Odbora nadzor nad efektivnom provedbom ovoga Ugovora, te da posluži kao forum za raspravljanje pitanja koja se jave tijekom provedbe Ugovora. Odbor može, po potrebi, usvajati prikladne preporuke vladama država sljednica.

...”

Članak 5.

„(1) Razlike koje mogu proizići iz tumačenja i primjene ovoga Ugovora rješavat će se u prvome redu raspravom među zainteresiranim državama.

(2) Ako se razlike u tim raspravama ne mogu razriješiti u roku od mjesec dana od prvoga priopćenja u raspravi, zainteresirane države će

(a) iznijeti stvar pred neovisnu osobu po njihovu izboru, u cilju brzoga i autoritativnoga utvrđivanja materije, koja će biti poštovana te koja, prema potrebi, može naznačiti konkretne rokove za djelovanje, ili

(b) uputiti stvar na rješavanje Stalnom zajedničkom odboru ustanovljenome člankom 4. ovoga Ugovora.

(3) Razlike koje u praksi mogu proizići iz tumačenja izraza korištenih u ovome Ugovoru ili u bilo kojemu kasnijemu ugovoru potrebnome radi provedbe aneksa ovoga Ugovora mogu se dodatno, na inicijativu bilo koje zainteresirane države uputiti na obvezujuće rješavanje stručnjaku pojedincu (koji ne smije biti državljanin nijedne od stranaka ovoga Ugovora) kojega dogovorno ime-nuju stranke u sporu ili, ako se one ne mogu suglasiti, kojega imenuje predsjednik Suda za mirenje i arbitražu OEES-a. Taj stručnjak utvrđuje sva pitanja postupka, nakon konzultacija sa strankama koje su zatražile takvo rješavanje, ako to stručnjak smatra prikladnim, s čvrstom nakanom da osigura brzo i učinkovito razrješenje nesuglasja.

(4) Postupak iz stavka 3. ovoga članka strogo se ograničava na tumačenje izraza korištenih u ugovorima o kojima je riječ, te ni u kom slučaju ne dopušta ekspertu da utvrđuje praktičnu primjenu bilo kojega od tih ugovora. Konkretno, navedeni postupak ne odnosi se na

(a) Dodatak ovom Ugovoru,

(b) Članke 1., 3. i 4. Aneksa B,

(c) Članke 4. i 5. (1) Aneksa C,

(d) Članak 6. Aneksa D.

(5) Ništa u prethodnim stavcima ovoga članka neće utjecati na prava ili obveze stranaka ovoga Ugovora iz bilo koje važeće odredbe koja ih obvezuje glede rješavanja sporova.”

Članak 6.

„Aneksi ovome Ugovoru i Dodaci Ugovoru i Aneksima sastavni su dio Ugovora.”

Članak 7.

„Ovaj Ugovor, zajedno sa svim kasnijim ugovorima potrebnima za provedbu aneksa ovome Ugovoru, konačno rješava uzajamna prava i obveze država sljednica glede pitanja sukcesije obu-hvaćenih ovim Ugovorom. Činjenica da se on ne bavi nekim drugim pitanjima izvan sukcesije nema utjecaja na prava i obveze država stranaka ovoga Ugovora u odnosu na ta druga pitanja.”

Članak 8.

„Na temelju reciprociteta svaka država sljednica mora poduzeti potrebne mjere u skladu s njezinim unutarnjim pravom da osigura priznavanje i pravne učinke odredaba ovoga Ugovora pred svojim sudovima, upravnim sudištima i tijelima, te da druge države sljednice i njihovi državljani imaju pristup tim sudovima, upravnim sudištima i tijelima radi osiguranja provedbe ovoga Ugovora.”

Članak 9.

„Ovaj Ugovor države sljednice moraju provoditi u dobroj vjeri u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda i u skladu s međunarodnim pravom.”

27. Mjerodavni članici Aneksa G Ugovora o pitanjima sukcesije glase kako slijedi:

ANEKS G

PRIVATNA IMOVINA I STEČENA PRAVA

Članak 1.

„Privatna imovina i stečena prava građana i drugih pravnih osoba SFRJ države sljednice štitiće se u skladu s odredbama ovog Aneksa.”

Članak 2.

(1) (a) Prava na pokretnu i nepokretnu imovinu koja se nalazi u nekoj državi sljednici na koju su građani ili druge pravne osobe SFRJ imali pravo na dan 31. prosinca 1990. priznat će se, te će biti zaštićena i vraćena od te države u skladu s utvrđenim standardima i normama međunarodnog prava bez obzira na nacionalnost, državljanstvo, mjesto boravka ili prebivalište tih osoba. To uključuje osobe koje su, nakon 31. prosinca 1990. stekle državljanstvo ili mjesto boravka ili prebivalište u nekoj drugoj državi, a ne u državi sljednici. Osobe koje ne mogu ostvariti ova prava imaju pravo na naknadu u skladu s normama građanskog i međunarodnog prava.

(b) Bilo kakav navodni prijenos prava na pokretnu i nepokretnu imovinu učinjen nakon 31. prosinca 1990. i zaključen pod prisilom ili protivno podstavku (a) ovoga članka, bit će ništav.

...”

Članak 4.

„Države sljednice poduzet će mjere koje mogu zahtijevati opća načela prava ili su na drugi način pogodne za osiguranje učinkovite primjene načela iznijetih u ovome Aneksu, kao što je sklapanje dvostranih ugovora i obavještanje njihovih sudova i drugih nadležnih tijela.”

28. Članak 3. stavak 1. Zakona o potvrđivanju Ugovora o pitanjima sukcesije („Narodne novine – Međunarodni ugovori”, br. 2/04) povjerava njegovu provedbu Ministarstvu financija, Hrvatskoj narodnoj banci, Ministarstvu vanjskih poslova, Ministarstvu obrane, Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvu pravosuđa, Ministarstvu kulture, Državnom arhivu i drugim državnim tijelima odgovornim za pitanja obuhvaćena Ugovorom.

29. Na sjednicama Stalnog zajedničkog odbora uspostavljenog na temelju članka 4. Ugovora i pitanjima sukcesije (vidi odlomak 23. gore) održanim 17. - 18. rujna 2009. i 11. - 12. studenoga 2015., odbor je donio preporuke koje se, između ostalog, odnose na Aneks G Ugovora. Odbor je primijetio da primjena odredaba Aneksa G nije bila dovoljno učinkovita i preporučio je da zainteresirane države sljednice sklope bilateralne sporazume u svrhu učinkovite provedbe tih odredbi. Također ih je savjetovao da se suzdrže od donošenja bilo kakvih zakona ili poduzimanja bilo kakvih mjera protivnih odredbama Aneksa G te da donesu, ukoliko to smatraju nužnim, mjere kojima je cilj omogućiti učinkovitu primjenu standarda Aneksa G.

4. *Praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske*

30. U rješenju br. U-I-1777/2003 od 17. ožujka 2009. godine Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je sljedeće:

„... Ustavni sud napominje kako stupanjem na snagu Ugovora [o pitanjima sukcesije] nisu poništeni pravni učinci vezani za preuzimanje sredstava određenih pravnih osoba na teritoriju Republike Hrvatske koji su nastali stupanjem na snagu Uredbe [Vlade Republike Hrvatske] [od 26. lipnja 1992.] ... niti su tim Ugovorom ugovorne strane izrijekom preuzele obvezu vraćanja tih sredstava. One su samo ustanovile načelo jednake pravne zaštite imovine fizičkih i pravnih osoba koje imaju državljanstvo druge ugovorne strane, odnosno sjedište na području druge ugovorne strane [dajući im istu razinu zaštite], kao onu koju imaju njihovi državljani, odnosno pravne osobe.

Navedeni Ugovor predstavlja samo temelj za sklapanje daljnjih sporazuma između ugovornih strana u pogledu uređivanja postupka ostvarivanja prava na naknadu za uništenu, oštećenu ili nestalu imovinu, ali ne i akt podoban za neposrednu primjenu u svakom konkretnom slučaju.

...

Ustavni sud ... podsjeća da su Aneksom G ugovorena samo temeljna načela na kojima se zasnivaju pitanja sukcesije u odnosu na privatnu imovinu i stečena prava građana i drugih pravnih osoba. To nedvojbeno proizlazi iz odredbe članka 4. Aneksa G, kojim je određeno da će države članice poduzeti mjere koje mogu zahtijevati opća načela prava ili su na drugi način pogodne za osiguranje učinkovite primjene načela iznijetih u tom Aneksu, kao što je sklapanje dvostranih ugovora i obavještanje njihovih sudova i drugih nadležnih tijela.

... [pod tim se] mjerama podrazumijeva donošenje odgovarajućih zakonskih i podzakonskih akata, sklapanje međunarodnih ugovora i sl. Pri tome, sve su države sljednice dužne Ugovor provoditi u dobroj vjeri, sukladno Povelji UN-a i međunarodnom pravu.”

PRIGOVORI

31. Društvo podnositelj prigovorilo je na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju da je bilo lišeno svog prava vlasništva, te da su to oduzeto vlasništvo hrvatske vlasti odbile vratiti prema odredbama Ugovora o sukcesiji.

32. Društvo podnositelj nadalje je prigovorilo na temelju članka 14. Konvencije da je, na osnovi toga što je srpsko društvo, bilo diskriminirano.

33. Naposljetku, društvo podnositelj prigovorilo je da nije imalo djelotvoran pravni lijek za zaštitu svog prava na mirno uživanje vlasništva.

PRAVO

A. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

34. Društvo podnositelj prigovorilo je da su mu hrvatska tijela prvo oduzela imovinu u Hrvatskoj i prenijela je na državu Hrvatsku, te da su mu naknadno, nakon što je Ugovor o sukcesiji stupio na snagu, odbila vratiti imovinu ili platiti odgovarajuću naknadu za istu. Pozvalo se na članak 1. Protokola br. 1 koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni popise koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

35. Vlada je osporila dopuštenost ovog prigovora tvrdeći da je nespojiv *ratione temporis* i *ratione materiae* s odredbama Konvencije.

1. Podnesci stranaka

(a) Vlada

36. Vlada je najprije tvrdila da je prigovor društva podnositelja vezan uz vlasništvo nespojiv *ratione temporis*. Neovisno o tome je li tijekom socijalističkog razdoblja društvo podnositelj imalo pravo korištenja u odnosu na jednu ili sve zemljišne čestice na kojima se nalazi odmaralište za djecu i mladež, to je pravo prestalo kada je zemljište o kojem je riječ prešlo u državno vlasništvo temeljem uredbe od 26. lipnja 1992. godine i zakona od 24. ožujka 1994. godine (vidi odlomke 23, i 24. gore). To je bilo prije nego što je Konvencija u odnosu na Hrvatsku stupila na snagu 5. studenoga 1997. godine. Čak i pod pretpostavkom da je društvu podnositelju time oduzeto „vlasništvo” u smislu članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, prema sudskoj praksi Suda, oduzimanje imovine bilo je u načelu trenutani čin koji nije doveo do trajne situacije. S tim u vezi, Vlada se pozvala na predmete *Malhous protiv Češke Republike* ((odl.) [VV], br. 33071/96, ECHR 2000-XII) i *Ostojić protiv Hrvatske* ((odl.), br. 16837/02, ECHR 2002-IX). Nadalje, odluke domaćih sudova u predmetu društva podnositelja samo su naglasile pravne učinke koje su ta uredba i zakon već proizveli prije ratifikacije Konvencije od strane Hrvatske. Stoga te odluke nisu bile „konstitutivne za miješanje” u smislu sudske prakse Suda (*Blečić protiv Hrvatske* [VV], br. 59532/00, odlomak 77., ECHR 2006-III).

37. Što se tiče njezinog drugog prigovora o nedopuštenosti koji se temelji na nespojivosti *ratione materiae* (vidi paragraf 35. gore), Vlada je prvo tvrdila da Konvencija ne nameće nikakve konkretne obveze državama ugovornicama da daju zadovoljštinu za povrede ili štetu uzrokovanu prije njihove ratifikacije Konvencije. S tim u vezi, pozvala se na predmet *Kopecký protiv Slovačke* ([VV], br. 44912/98, odlomak 38., ECHR 2004-IX). Vlada je nadalje tvrdila da zahtjev društva podnositelja kojim traži da mu se predmetno zemljište vrati ili, alternativno, da dobije primjerenu naknadu, nije imalo dostatnu osnovu u nacionalnom ili međunarodnom pravu da bi se zemljište smatralo „imovinom” te stoga i „vlasništvom” koje privlači jamstva članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Posebice, društvo podnositelj nije steklo nikakvo pravo prava koja bi se moglo poistovjetiti s pojmom „imovine” temeljem ratifikacije Aneksa G Ugovora o sukcesiji. Razlog tome je što:

- pravo društva podnositelja nad zemljištem nije moglo biti pretvoreno u pravo vlasništva,

- Aneks G Ugovora o sukcesiji nije bio direktno primjenjiv, odnosno nije davao nikakva prava fizičkim i pravnim osobama na teritoriju država bivše SFRJ, i

- čak i da je Aneks G bio direktno primjenjiv, bilo je vrlo nejasno bi li društvo podnositelj imalo bilo kakvo pravo na povrat imovine ili na naknadu za predmetno zemljište.

38. Što se tiče prvog argumenta, Vlada se pozvala na utvrđenja domaćih sudova, prema kojima je tijekom socijalističkog razdoblja društvo podnositelj imalo pravo korištenja samo u odnosu na jednu od jedanaest zemljišnih čestica na kojima se u to vrijeme nalazilo odmaralište za djecu i mlade (vidi odlomke 16. i 18. gore). Stoga nije moglo postati vlasnikom svih preostalih zemljišnih čestica pretvarajući svoje pravo korištenja u odnosu na tu jednu zemljišnu česticu, što je podrazumijevalo da je svih jedanaest zemljišnih čestica s vremenom spojeno kako bi činile jednu zemljišnu česticu (vidi odlomak 14. gore). Suprotne tvrdnje društva podnositelja (vidi odlomak 42. u nastavku u vezi s odlomkom 17. gore) osporavale su činjenične nalaze i primjenu domaćeg prava od strane domaćih sudova, što nije na Sudu da preispituje.

39. Što se tiče drugog argumenta, Vlada se pozvala na razloge koje su domaći sudovi iznijeli u ovom predmetu o tome zašto Aneks G Ugovora o sukcesiji nije bio direktno primjenjiv (vidi odlomke 18.-19. gore). Vlada je dodala da je iz odluke Suda u predmetu *Hrvatska gospodarska komora protiv Srbije* ((odl.), br. 819/08, odlomak 14., 25. travnja 2017.) bilo očigledno da su srpski sudovi zauzeli isto stajalište.

40. Naposljetku, što se tiče trećeg argumenta, Vlada je naglasila da je u socijalističkom razdoblju predmetno zemljište bilo u društvenom vlasništvu, što podrazumijeva da je u bivšoj SFRJ također bilo priznato privatno vlasništvo (uključujući i zemljište). S obzirom da je tome tako, bilo je više nego očigledno da se Aneks G Ugovora o sukcesiji primjenjivao na prava koja su različita javna tijela tijekom socijalističkog razdoblja imala u odnosu na imovinu u društvenom vlasništvu.

41. Zbog tih je razloga Vlada pozvala Sud da utvrdi da je prigovor društva podnositelja vezan uz vlasništvo nedopušten zbog nespojivosti *ratione temporis* i *materiae* s odredbama Konvencije.

(b) Društvo podnositelj

42. Društvo podnositelj je prvo tvrdilo da je 30. travnja 1991. godine, prema srpskom pravu, pretvoreno iz društva u državnom vlasništvu u trgovačko tj. dioničko društvo (u privatnom vlasništvu) (vidi odlomak 5. gore). To je podrazumijevalo pretvorbu postojećih prava korištenja u vlasnička prava. Društvo podnositelj tvrdilo je da je prema pravilima međunarodnog privatnog prava takva pretvorba bila regulirana zakonima države u kojoj je pravna osoba koja je vršila pretvorbu imala sjedište. U ovom se predmetu radilo o srpskom pravu čiji su se učinci stoga proširili i na zemljište društva podnositelja koje se nalazi u Hrvatskoj. Stoga je uredbom od 26. lipnja 1992. godine i zakonom od 24. ožujka 1994. godine (vidi odlomke 23.-24. gore) neopravdano oduzeto privatno vlasništvo društvo podnositelja nad dotičnim zemljištem, a ne njegovo ranije pravo korištenja dok je zemljišta bilo u društvenom vlasništvu.

43. Društvo podnositelj nadalje je osporavalo Vladin argument da se Aneks G Ugovora o sukcesiji primjenjivao samo na imovinu u privatnom vlasništvu (vidi odlomak 40. gore). Naprotiv, njegov naziv, koji se odnosio ne samo na privatno vlasništvo, već i na stečena prava, sugerirao je suprotno.

44. Društvo podnositelj tvrdilo je da je njegov prigovor vezan uz vlasništvo bio spojiv *ratione temporis* jer je oduzimanje vlasništva dovelo do trajne situacije koja je postojala i do današnjeg dana.

45. Štoviše, i prema hrvatskom i prema međunarodnom pravu, osobito prema Ustavu Republike Hrvatske (vidi odlomak 22. gore) i Aneksu G Ugovora o sukcesiji (vidi odlomak 27. gore), oduzimanje imovine od strane države podrazumijevalo je obvezu plaćanja pravične naknade. Ta je obveza toga ili nastavila postojati prema domaćem pravu ili je nastala na temelju Ugovora o sukcesiji, nakon što je Hrvatska ratificirala Konvenciju 5. studenoga 1997. godine. Načini na koje bi se moglo ostvariti odgovarajuće pravo na takvu naknadu utvrđeni su u postojećem domaćem zakonodavstvu koje sadrži opća pravila građanskog prava. Aneks G Ugovora o sukcesiji stoga nije zahtijevao nikakve provedbene mjere. Štoviše, da je Aneks zahtijevao provedbene mjere, države potpisnice složile bi se oko vremenskih rokova za donošenje takvih mjera. Prilog G nije sadržavao takve vremenske rokove.

46. Prethodne tvrdnje (vidi prethodni odlomak) pokazale su da je Aneks G bio izravno primjenjiv. Suprotni argument Vlade (vidi paragraf 39. gore) koji se poziva se na razloge koje su naveli domaći sudovi, koji su utvrdili da je Aneks G zahtijevao sklapanje bilateralnog sporazuma, nije mogao biti prihvaćen jer takav sporazum nije sklopljen više od trinaest godina nakon stupanja na snagu Ugovora o sukcesiji i možda nikada neće ni biti sklopljen. Prihvatiti taj argument Vlade značilo bi dopustiti da Aneks G ostane neizvršiv dugi niz godina ili čak zauvijek, te dopustiti državama potpisnicama da ometaju njegovo izvršenje bez sankcije. To je bilo u suprotnosti s načelom da je Konvencija trebala jamčiti prava koja su bila praktična i djelotvorna.

47. Društvo podnositelj također je osporilo povezani Vladin argument da su srpski sudovi, kao i hrvatske vlasti, smatrali da Aneks G nije bio izravno primjenjiv (vidi odlomak 39. gore). Taj se Vladin argument temelji samo na nekoliko slučajeva, iako je bila poznata činjenica da su srpske vlasti (posebna komisija Vlade Srbije i trgovački sudovi) donijele nekoliko odluka kojima je imovina koja se nalazi u Srbiji bila vraćena hrvatskim pravnim osobama kojima je prethodno pripadala.

48. Sve u svemu, društvo podnositelja zaključilo je da je njegov zahtjev za dobivanje primjerene naknade za predmetno zemljište imao dostatnu osnovu u nacionalnom ili međunarodnom pravu da bi se smatralo „imovinom” te stoga i „vlasništvom” koje privlači jamstva članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

2. Ocjena Suda

49. Sud ne smatra potrebnim odlučiti može li se pravo (bilo pravo korištenja ili pravo vlasništva), koje je društvo podnositelj tvrdilo da ima u odnosu na predmetno zemljište, smatrati „vlasništvom”, što dovodi u primjenu jamstva članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Sud ne smatra niti da je potrebno odlučiti je li društvo podnositelj imalo to pravo u odnosu na samo jednu zemljišnu česticu ili svih jedanaest zemljišnih čestica koje su spojene 2005. godine kako bi tvorile jednu zemljišnu česticu (vidi odlomak 14. gore). U ovome je predmetu to pravo prestalo ili bi u svakom slučaju prestalo 26. lipnja 1992. godine kada je Vladina uredba od istog datuma stupila na snagu s učinkom da je država postala vlasnik zemljišta (vidi odlomke 8.-9. i 23.-24. gore). To je bilo prije nego što je Hrvatska ratificirala Konvenciju 5. studenoga 1997. godine.

50. Slijedi da u mjeri u kojoj se ovaj prigovor odnosi na navodno oduzimanje imovine, on je nespojiv, *ratione temporis*, s odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) te da ga se mora odbiti temeljem članka 35. stavka 4. Konvencije.

51. Društvo podnositelj, pozivajući se na Aneks G Ugovora o sukcesiji, također je prigovorilo da su domaća tijela odbila vratiti predmetno zemljište ili platiti naknadu za isto. S tim u vezi, Sud najprije ponavlja da Konvencija ne nameće nikakve konkretne obveze državama ugovornicama da daju zadovoljštinu za povrede ili štetu uzrokovanu prije njihove ratifikacije Konvencije (vidi gore citirani predmet *Kopecký*, odlomak 38.). Stoga se članak 1. Protokola br. 1 ne može tumačiti kao nametanje bilo kakve opće obveze državama ugovornicama da vrate imovinu koja je prenesena na njih prije nego što su ratificirale Konvenciju (vidi *ibid*, odlomak 35., i predmet *Preußische Treuhand GmbH i Co. KG a.A. protiv Poljske* (odl.), br. 47550/06, 7. listopada 2008.).

52. Međutim, jednom kada država članica, koja je ratificirala Konvenciju koja sadrži čl. 1. Protokola 1., donese propise koji predviđaju potpuni ili djelomični povrat imovine oduzete prije ratifikacije, može se smatrati da takvi propisi stvaraju novo vlasničko pravo koje štiti čl. 1. Protokola br. 1. u korist osoba koje zadovoljavaju uvjete za priznanje tog prava (*Ibid.*). Sud primjećuje da tvrtka podnositelj izvodi svoj vlasnički interes iz međunarodnog ugovora, koji bi joj nekim svojim odredbama dao, po viđenju tvrtke podnositelja, vlasnička prava. Iz toga proizlazi da, u mjeri u kojoj se tvrtka podnositelj poziva na Ugovor o sukcesiji (vidi odlomke 15, 26-27, 30, 34 i 45-47 u prethodnom tekstu), njezini vlasnički interesi ne mogu biti okarakterizirani kao “postojeće vlasništvo” u smislu sudske prakse Suda.

53. Sud u tom pravcu ponavlja da, kada se vlasnički interes nalazi u srži zahtjeva, tada se on može smatrati «imovinom» pa samim time i «vlasništvom», privlačeći time jamstva čl. 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju, i to samo ako postoji dovoljna osnova za taj interes u domaćem

pravu, odnosno, kada je taj zahtjev dovoljno utvrđen da bi bio ovršiv (*ibid*, §§ 49 i 52, i *Stran Greek Refineries i Stratis Andreadis protiv Grčke*, 9. prosinac 1994, § 59, Serija A br. 301-B).

54. Sud primjećuje da su, u predmetu društva podnositelja, Općinski sud u Šibeniku i Vrhovni sud smatrali da Ugovor o sukcesiji, a posebice njegov Aneks G, zahtijevaju usvajanje dodatnih mjera koje bi omogućile njihovu primjenu (vidi odlomke 18-19 u prethodnom tekstu). Ovo tumačenje je općenito gledajući u skladu s tumačenjem koje je usvojio Ustavni sud, prema kojem Ugovor o sukcesiji nije pravni instrument podoban za neposrednu primjenu, jer traži mjere implementacije u obliku propisa, dvostranih (bilateralnih) ugovora i slično (vidi odlomak 30 gore).

55. Sud također primjećuje da je Stalni Zajednički odbor, osnovan na temelju članka 4. Ugovora o sukcesiji, preporučio zainteresiranim državama sljednicama da sklope bilateralne sporazume u svrhu učinkovite provedbe njegova Aneksa G (vidi odlomak 29. gore).

56. Sud s tim u vezi ponavlja da je prvenstveno je na domaćim tijelima, a posebice na sudovima, da tumače i primjenjuju domaće pravo. To se također primjenjuje ako se radi o međunarodnim ugovorima; stranka koja provodi ugovor je ta koja ga treba tumačiti. U tom pogledu, nije zadatak Suda da vlastitu presudu zamijeni presudom domaćih tijela, a kamoli da riješi spor između stranaka ugovora glede njegova pravilnog tumačenja (vidi predmet *Slivenko protiv Latvije* [VV], br. 48321/99, odlomak 105., ECHR 2003-X).

57. Imajući to u vidu, Sud primjećuje da Hrvatska do sada nije zaključila niti jedan bilateralni sporazum ili usvojila bilo kakve propise radi implementacije, a koji bi omogućili primjenu čl. 2. Aneksa G Ugovora o sukcesiji. Sud stoga smatra da niti zahtjev tvrtke podnositelja da ju se proglasi vlasnikom zemljišta u pitanju, a niti njezin zahtjev za naknadu štete, nemaju dovoljnu osnovu u domaćem pravu ili u međunarodnom ugovoru koji čini dio domaćeg pravnog poretka (vidi članak 134 Ustava RH u odlomku 22 u prethodnom tekstu), da bi se mogli smatrati "imovinom" a samim time i "vlasništvom", koje štite jamstva čl. 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju (usporedi s, primjerice, *X, Y i Z protiv Njemačke*, br. 7694/76, odluka Komisije od 14. listopada 1977, Odluke I Izvješća (DR) 12, str. 131; i *S.C. protiv Francuske*, br. 20944/92, odluka Komisije od 20. veljače 1995, DR 80, str. 78).

58. Slijedom navedenog, u mjeri u kojoj se zahtjev tvrtke podnositelja odnosi na odbijanje domaćih vlasti da joj vrate imovinu ili da joj plate naknadu zbog tog oduzimanja, taj je zahtjev nesukladan *ratione materiae* s odredbama Konvencije, u smislu čl. 35. st. 3 a) i mora biti odbačen temeljem čl. 35. st. 4. Konvencije.

B. Druge navodne povrede Konvencije

59. Društvo podnositelj također je prigovorilo diskriminaciji na osnovi toga što je srpsko društvo, te nepostojanju djelotvornog pravnog lijeka za zaštitu svojih prava vlasništva. Pozvalo se na članke 13. i 14. Konvencije koji glase kako slijedi:

Članak 13.

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kada su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.”

Članak 14.

„Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.”

60. Vlada je osporila dopuštenost tih prigovora uloživši iste prigovore kao i one uložene u vezi s gore navedenim glavnim prigovorom društva podnosioca (vidi odlomak 35). Osim toga, Vlada je osporila dopuštenost prigovora diskriminacije tvrdeći da društvo podnositelj nije iscrpilo domaća pravna sredstva. Društvo podnositelj osporilo je te tvrdnje.

61. Sud ne smatra potrebnim detaljno navoditi sve tvrdnje stranaka jer su ti prigovori u svakom slučaju nedopušteni iz sljedećih razloga.

62. Sud primjećuje da članak 13. Konvencije ne sadrži opće jamstvo pravne zaštite svih materijalnih prava. Odnosi se izričito na one slučajeve u kojima podnositelj zahtjeva, na osnovi o kojoj se može raspravljati, tvrdi da je povrijeđeno neko od njegovih prava ili sloboda utvrđenih u Konvenciji (vidi, na primjer, predmet *Gavella protiv Hrvatske* (odl.), br. 33244/02., ECHR 2006-XII. (izvadci)).

63. Isto tako, članak 14. ne može biti uzet u obzir samostalno već samo u odnosu na „uživanje prava i sloboda” koje su zajamčene drugim materijalnim odredbama Konvencije. Iako primjena članka 14. ne pretpostavlja povredu tih odredbi – i u toj mjeri je autonoman – nema mjesta za njegovu primjenu osim u slučaju kada činjenice predmeta spadaju u doseg jedne ili više odredaba (vidi, na primjer, predmet *Jantner protiv Slovačke*, br. 39050/97, odlomak 40., 4. ožujka 2003.).

64. Sud nadalje upućuje na svoje gore navedene zaključke (vidi odlomke 49.-58.) prema kojima je glavni prigovor društva podnosioca na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju izvan njegove nadležnosti *ratione temporis* i *materiae*.

65. Slijedom navedenog proizlazi kako je ovaj dio zahtjeva također nespojiv, *ratione temporis* i *materiae*, s odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) te da ga se mora odbaciti temeljem članka 35. stavka 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 22. veljače 2018.

Abel Campos
Tajnik

Linos-Alexandre Sicilianos
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramareka 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72460496524

